

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stožnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Ali smo dosti delavni?

(Dalje)

Ne manjša malomarnost se kaže po drugih družtvih, izjemši posamezne kraje; videti je, kakor da bi se bili naši Slovenci po prvem živahnem gibanju kolikor toliko pretegnili, naveličali se dela, ker jih še burni časi, n. pr. časi volitev ne morejo več v takem številu kviško spraviti, kakor se je to skoncno godilo. Res da so temu krive največ razne nesrečne zapreke, v prvi vrsti silni pritisek vladnih organov in privržencev ponemčevalcev, sploh sistem, ki se je v Avstriji na čelo spravil; krive so britke skušnjaje, da ne gre vse prave poti, da je večidel vse prizadevanje brez uspeha, da so celó pritožbe zastoj, sploh prepričanje, da se proti vetru ne dá jadovati; kriv je tudi kratkovid velike množice, ktera, če na tem kraju pritisne, hoče videti, da gre na oni strani peza brž kviško, ktera nima potrpežljivosti in ne vé, da mehka vodena kaplja izdolbe kamen padaje dolgo časa na-nj. „Saj vse nič ne pomaga“ — je navaden izgovor, ko so roke se prvič vtrudile, ne da bi bile kaj vzdignile; „če bo kaj, bo že samo po sebi prišlo, mi ne opravimo nič; lezimo za peč in čakajmo vremena.“

Nevoljen, vtrujen res vrže več del množice orožje z rok in se poleni. Ali ktera vojna je dobila še vojsko, če se je vstrašila, ko je bila prvi pot nazaj pognana?

To v prevdarek tistim, ki so popustili domači voz in stopili v kot vidé, da se pri prvem potisku ni nič ali vsaj le malo naprej pomaknil. Za tem nadaljujem svoje premišljevanje.

Narodna društva bi imela biti to, kar so vojaške stražnice ob meji ali nevarni deželi,

kjer se je namreč vedno bati sovražnega napada. Po njih in v njih moral bi narod dobiti poduk v bojevanju, moral bi se mu buditi domači duh in pogum, vtrjevati se in vzdržavati, društva morala bi biti stražni stolpi, s katerih se zapazi brž nevarnost in po splošnem posvetovanju najde način, kako jo odvrniti ali jej pametno s poti iti. Nič, kar se za narod pomenljivega zgodi, ne bi se smelo z lin teh stolpov prezreti, marveč vsaka prigodba brž naznaniti, da se ljudstvo navadi pazljivosti, pozornosti in nevtrudljivega čuvanja. Sem ter tje se prikaže kaka nevarnost le na videz; tako treba ljudem razjasniti in vzeti jim nepotrebni strah, če jih je popadel.

Ali se pa to godi, povsod godi in godi tako, kakor bi se goditi moralo? Ne, nikakor ne, vsaj po večem ne. Katoliško-politična društva, najpotrebnejša po naših deželah, ki bi imela biti politične šole za naše ljudstvo, kaj so? Skoro se še zá-nje ne vé, ali vsaj se tako malo ljudi briga za-nje, da je ime „društvo“ že popolnoma ironija. Osnovni zbor, potem morda še par zabav, veselje ali majhnih shodov — in vse je zopet tiho, po društvenih knjigah in naročenih časnikih — če jih je kaj naročenih — leži prah, ako ga ne pobriše sluga, ki je večidel edini obiskovalec društvenih prostorov.

Morda mi bo kdo rekel, da gledam skoz prečrna očala, da naša domača društva niso tako hromova in tiha, kakor se meni zdi. Takega predobro mislečega o naših narodnih ustanovah bi hotel peljati po naših deželah. Našla bi vrata čitalnic, bralnih, katoliško-političnih in drugih narodnih društev zaprta, s pajčevino preprežena. To mora biti že kaka svet stresajoča dogodba, ki naše ljudi s spanja, z malomarnosti zbudi in jih kakih pardi bega ter

njihove misli od vsakdanjega vsaj nekoliko obrača. In ko je vse pri kraju, naj se je izvršilo ugodno ali ne, je kmalo zopet vse tiho in zaspanec se loti tistih, ki pravijo, da so možaki.

Koliko smo v tem obziru zaostali n. pr. za Čehi! Ta narod je skusil toliko, kolikor malokteri. Prestal, zdržal je nasprotno silo, protinarodni pritisek, kakoršen se je pri nas še le zadnji čas prikazal. In kaj je bil, kaj je nasledek vsega tega pritiska? Narod postaja čedalje trdnejši, deca že umevajo, za kaj gre pri volitvah v različne zборе in odbore in če pride kak sleparski agitator v še tako od mesta oddaljeno vas, ne opravi nič. Zakaj ne? Zato, ker je vse Česko z narodnimi društvi prepreženo in ker so ta društva delavna, ker udje vedó, za kak namen so osnovana.

Društva so tedaj po deželi nastavljene narodne trdnjave, tedaj najboljša bramba proti tujemu navalu. Ob enem so ali bi morala biti arsenali t. j. shrambe orožja zoper nasprotnike; kdor potrebuje v narodnem boju pomoči, moral bi je v njih iskati in — najti. Kakor pa današnje britke skušnjaje uče, te pomoči v društvih le malokdo išče in če je tudi kdo išče, ne najde je. Nasledek tega so nam neugodni izidi volitev, po katerih nasprotniki naši si čedalje več moči pridobivajo.

Nemarnost naša se kaže pa še v družih rečeh, o čemur bom drugi pot govoril.

(Dalje sledi.)

Opovire in pomote duhovske politike.

(Konec.)

3. Velika napaka je nadalje naša neednost. Hočemo kaj v političnem boju pridobiti, moramo biti edini; že male izjeme veliko ško-

Nravnost v nejeverstvu.

(Konec.)

Še ostudnejše so bile igre, pri katerih se je na smrt boril človek s človekom. Ko je bil dosegel Cezar edilno čast, napravil je igro, pri kateri se je smrtno borilo 320 parov ljudi. Tit, imenovan ljubljenec Rimljanov, je praznoval na ta način svojo zmago 100 dni. Na stotine ljudi se je davilo in morilo temu knezu na čast, ljudstvu v radost. Trajan je osnoval igro, v kateri se je 10.000 bojevalcev borilo 123 dni. Hadrijan jo je napravil za 10 dni. Cezar Komod je dal 1000 tacihi iger večkrat med pojedino, da je skupaj vžival vse veselje. Gordijan je obhajal tako igro vsak mesec enkrat; po 150 do 500 parov se jih je borilo. Nekatere mesece je bilo v tacihi žalostnih časih pomorenjenih po 20000 zdravih, krepkih ljudi. Vse to pa ljudstvu v kratek čas in veselje. Klavdij ni bil sicer spriden človek, pa brez takih iger vendar ni mogel biti; ukazal je svojim boje-

valcem boriti se brez pokrivala, da je ljudstvo ložej opazovalo obraze umirajočih. Ut expirantium facies videret, pravi njegov životopisec, Suetonij.

Rimsko ljudstvo je z največim hrepenejem drlo h takim igram. Ves Rim je bil pričujoč. Cezar je sedel na prvem mestu. Borilci so se mu mimogrede priklanjali in ga pozdravljali: Cezar, umirajoči te pozdravljamo. „Caesar, morituri te salutant.“ Prvi sedeži so bili odločeni knezom, starešinam in vestališkim devicam. Bojevalca se sprimeta, in ljudstvo se radovedno vzdiguje. Kedar je bil eden borilcev zmagani, mu vrat prerezan, ljudstvo veselja poskakuje in vpije: Je že dobil, ga je že dal. Hoc habet. (Jur.) Kedar se močnejšemu posreči nasprotnika podreti na tla, da mu na prsi poklekne in meč na vrat nastavi, poslušaj, kaj bo zapovedalo ljudstvo. Vestališka devica dá znamenje z roko na kviško ali navzdol, in to je odločilo smrt ali življenje premaganca. Ako sta se borilca vtrudila in malo odjenjata, zaslisišijo se divji glasovi iz ljudstva: Hajdi naprej,

ubij, udari, vžgi ga! Occide, verbera, ure. (Sen.) Beseda „vžgi“, pomeni to-le: Na kraju igralnega prostora je stal stražnik, imajoč v roki drog z nasajenim razbeljenim železom. S tem je vtrujene in lenobne borilce dregal in v bor priganjal.

Še nekaj posebno groznega je bilo v zvezi s temi igrami. Ko je bilo vse končano, sprehajalo se je ljudstvo po igrališči, ogledovaje, prevračevaje in zbadaje umirajoče in ranjene. Ako kateri še ni izdihnil svoje duše, zgrabijo ga z nekim kopačem in ga vlečejo v posebno jamo, spoliarium imenovano; tukaj po njem z nogami teptajo in ga do smrti dotolčejo. Ta posel so izvrševali mladi ljudje, ki so se za take bore pripravljali in vadili. Med tem so šetali po krvavem prostoru cesar, starešine, veselo kramljaje in radovaje se dne, ki jim je pripravil tako prijetnost.

Te grozovitnosti so bile v navadi povsodi, kamor je segla rimska kraljeva oblast, v Galiji, Španiji, Aziji, na Grškem idr. Še zdaj nas

dujejo. Če smo si tudi v subjektivnem prepričanju včasih navskriž, proti sovražniku je treba edinosti. Naše obnašanje proti ljudstvu, proti gosposki, političnim vprašanjem nasproti mora biti enakomerno. Needinost nam jemlje spoštovanje pri ljudstvu; nasprotnikom pa nas v posmeh stavi, namesto, da bi se nas bali. Majhna needinost ljudstvo bega, naj bo že v čisto duhovskih ali pa tudi v političnih rečeh. — Dobro nam je znano, kako so se priprosti ljudje čudili, ko se je v eni fari za dobro izvolitev novega škofa molilo, v drugi pa ne; ali, ko je v eni in isti cerkvi župnik molil, kaplan pa ne. — Tako se je tudi ljudem čudno zdelo, ko se je sveto leto v eni fari danes začelo, v sosedni pa čez en teden, ali čez en mesec. — Tu ravno se kaže, kako potrebne bi bile dekanijske konferencije, da bi se zedinili v cerkvenih vprašanjih, kar post. red božje službe zadene, kolikor že ni od više oblasti normiran; da bi pa tudi v politiki složno postopali. — Tako pa smo v političnih vprašanjih mnogokrat razdeljeni. Vzemimo izmed drugih samo novošego šolo. V tem oziru smo duhovni razdeljeni na tri kampe. Nekteri zavržejo popolnoma njen princip, in nočejo nič s šolo opraviti imeti, — drugim tudi ni po vsem všeč, ki se ji pa vendar popolnoma ne umaknejo, ampak ž njo delajo, kar ravno morajo; tretji pa so ji prijazni, in se pebajo in potegujejo za njo. Kdo ima tedaj prav? — Dasiravno je nova šolska postava za Kranjsko boljša in milejša od drugih dežel, je vendar le liberalna, ali vsaj liberalno obrobjena, z eno besedo, ne taka, kakoršne je naša dežela želela. Saj jo je naš deželni zbor dobro rešetal, na vse strani potrebam našega ljudstva primerjal, in vendar ni bila na Dunaju všeč. Dvakrat so jo tje poslali, dvakrat je bila zavržena; še le v tretje, ko je bila saj nekoliko liberalno pobarvana, jo je minister cesarju v potrjenje predložil. Če je tudi po tej postavi duhovnom več prostora puščenega, kakor po drugih deželah, je vendar tako vravnano, da duhovni zmagati ne morejo. Kaj pomaga, če v deželnem šolskem svetu tudi dva duhovna, pooblaščenca škofijstva, sedita, zastran tega je vendar maša ob delavnikih skoraj popolnoma odpravljena, spoved na trikrat v letu znižana; procesije križevega tedna škartirane. In kdo nam je porok, če bi tudi trije duhovni v deželnem šolskem svetu sedeli, da vkljub njih oporekanju v prihodnjic še procesijo sv. R. Telesa in šolsko molitev popolnoma odpravijo! — Pri takih okoljstvih je pač najbolje, da se duhoven kolikor najmanj

spominjajo teh grozovitnosti razvaline amfiteatrov, ki se nahajajo sem ter tje.

Vse te krute naprave so bile pripuščene po postavah. Izobraženci tistih časov, n. pr. Ciceron, Plinij, so jih hvalili, češ, da se ljudstvo po njih vrlo vtrjuje zoper žalost in bolelne. Mark Avrelj, najmilosrčnejši cesar, je rekel, da je znamenje slabosti, usmiljenje imeti z nesrečnimi, jokati z jokajočimi. Tudi modri Seneka pravi, da usmiljenost je dušna napaka. „Misericordia animi vitium est“. Dobri ljudje se je bodo ogibali. „Boni misericordiam vitabant“. Lastna je le največim spridencem. „Pessimo cuique familiarissima“. Pravi modrijan ne pozna usmiljenja. „Sapiens non miseretur“.

Ciceron pripoveduje, da je imel stoicizem te-le zapovedi in načela: Nikdo drug ni usmiljen, kakor norec in lahkomisljenec; pravi mož se ne da preprostiti, ne ganiti; grdo je, biti usmiljenemu. (Cic. pro Mur. 29, 31.) On sam usmiljenost opisuje: „Misericordia est aegritudo ex miseria alterius“. Usmiljenost je bolesta žalost, prouzročena po nesreči družega.

mogoče, v novo šolsko organizacijo vtika, da saj slabih nasledkov, ki iz take uravnave izvirati morajo, deležen ne postane. To so dobro čutili tisti gg. dekani, ki so prostovoljno okr. šolsko nadzorništvo odložili. Sprevideli so namreč, da so le orodje liberalne mašine. Zato se nam pa čudno zdi, kako morejo nekteri dekani še zmiraj zraven ostati? Ali mar mislijo, da bodo sami liberalno reko ustavili? Ali ne vedo, da so le orodje liberalne vlade, ki se ž njimi drugi duhovščini nasprot ponaša? Ali so mar pozabili, zakaj je vlada dr. Jarca v pokoj djala, ki je bil vendar jako odjenljiv? Ali ne vedo, da bo tudi njih odvrkla, kakor hitro jih več potrebovala ne bo, ali kakor hitro vsih ukazov, ker cerkvi nasprotnih, izpeljevati ne bodo mogli in smeli? In ali niso že zapazili, da pri vsi njih zmožnosti in učenosti za ta posel jih vendar učitelji po strani gledajo, posebno tisti, ki bi njih mesto radi zasedli? Nova šola nam je veliko vpliva na šole vzela, dala ga pa takim, ki „Schulzeitung“ pišejo; če šoli v prid, bo prihodnost kazala. Vklanjati se tem gospodom, ki nas ošabno prezirajo in katehizirati učé, ali pa vsilovati se skoz okna v šolo, ker so nas pri vratih vun spodili, kakor „Narod“ hoče, za živi dan! k temu nimamo nič veselja! Naša politika gledé šole morala bi biti ta, da se s časom po postavni poti šolska postava prenapredi, kakor jo zahtevajo potrebe našega ljudstva in okoljščine naše dežele.

4. Slednjic je zraven naše needinosti tudi velika napaka: sebičnost nekterih duhovnov, ki za bore Stremajerjeve groše edinost kale, sami sebi malo koristijo, duhovnim sobratom pa mnogo škodujejo. — Odveč se je že o tem v tih listih pisalo, da bi le še eno besedico hoteli za to zgubiti. — Sem ter tje so tudi osebne slabosti, ktere kak duhoven ima, krive, da v politiki on in sobratje njegovi vspešno delovati ne morejo!

Sostavili smo te vrstice in pridjali znana fakta, da vsak lahko vidi, da čutimo svoj položaj in poznamo svoje dolžnosti. In kaj naj bo sklep teh besedi? Da bomo vkljub vsem zaprekam in oviram vkljub vsi nehvaležnosti še naprej delovali na političnem polji, ker vemo da po napačni liberalni politiki, po slabih brezverskih poslancih trpi cerkev in narod. Politika je človeška reč, in kot taka zmotnjavam podvržena. — Toraj naj nam nihče nikar ne očita, da smo duhovni volili dr. Kluna, dr. Zarnika, dr. Razlaga! Da, volili smo jih, ker smo jim zaupali, ker jih nismo še dobro poznali. — Ali iz skušnje smo se izučili; teh

Naše srce se mora groze tresti, in naša pamet mora strmeti, če premišluje, kam je bilo zabredlo ubogo človeštvo pred krščanstvom. Človek bi mislil, da za take grozovitnosti človeško srce sprejemljivo biti ne more, ko ne bi nam zgodovina dajala dejanskih spričevanj. Človek je čudna stvar, ali krščanstvo je še večí čudež. Prepusti človeško natoro zgolj natornim močem, strahovito, zoper vsa človeška pričakovanja bo zdvijalo. Oj blaženo krščanstvo, ki si človeško srce čudovito preobrazilo, požlahnilo, ter vse človeško življenje prerodilo! Ljubezni poganstvo ni poznalo. Grda sebičnost, sklenjena z nečloveško krutostjo je gospodovala v človeški družbi. „Caritas“ je pomenila Grkom le milobo, prijetnost; Rimljanom pa le prijazno nagnjenje do prijatlov in sorodnikov. — Še enkrat: Oj srečno krščanstvo, kterega bistvo in duša je — vsestranska ljubezen. „Deus caritas est;“ Bog je ljubezen. Poganstvo je najhujša, nečloveška grozovitnost. K.

pomot ne bomo delali več! Tem in takim gospodom smo že oddali zadnjikrat svoje glasove. —

Prihodnje volitve nas hočejo dobiti zopet v prvi vrsti za brambo našega ljudstva, ktero se je menda tudi že izučilo in prepričalo, kdo mu res dobro želi. — Če nam tudi politika težave naklada in žrtvovanje tirja, radi bomo delali za narod naš, iz kterega smo izšli, s kterim živimo in čigar potrebe poznamo; — vselej in povsod bomo branili pravice cerkvene in narodove, svarili pred zapeljivci in liberalci, zato da nas ne bo enkrat zgodovina sodila in nam očitala, da smo spali, ko je sovražnik ljuliko sejal. Z veseljem pa bomo tudi pozdravili tisti dan, ko bo naše ljudstvo toliko izobraženo, da nas za vodnike več potrebovalo ne bo. Prav radi bomo takrat težavni posel drugim pripustili in se v miru s prijetnejšimi rečmi, kot je politika, pečali!

En duhoven,

ki je prepričan, da je večina slovenske duhovščine enacih misli.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. oktobra.

Avstrijske dežele.

Delegacijska denarna odseka sta sprejela predlog, da se vojnemu ministru dovoli 8 1/2 milijona za napravo novih topov, zbrisala pa sta več zneskov v izvanrednem budgetu, ki bi se moral po mislih poslanca Sturm čisto zbrisati ves. Če bi bili Sturm pa tovarša njegova Schaup in Gros tako ostri in natančni kot opravljeni svetovalci raznih propadlih bank, dobro omenja „Vat.“, kakor so zdaj proti vojnemu ministru, bi bili ljudem prihranili več milijonov, kakor stotisučev pri vojnem budgetu.

V Brnu so bili na ozidje nove colninske hiše natakneli nemško zastavo, ki so jo morali pa na večer zopet sneti. Če bi Slovani s kako vnanjo slovansko zastavo tako počenjali, kakor naši Prusaki z nemško, koliko bi jih bilo že vtaknjenih v ječe. Ali vlada nima volje, ali se pa morda Nemčije tako zelo boji, da določno ne prepove take nagajivosti?

V Črnovicah so 4. t. m. odprli novo nemško vseučilišče. Minister Štremajer je prvi govoril. Vdeležba je bila jako mlačna. Vpisala sta se dosedaj le dva modroslavca pa sedem pravdnikov.

Vnanje države.

Za jugoslovanske vstajnike

se na Ruskem čedalje bolj zanimajo. V Petrogradu se je osnoval odbor imenitnih gospej, ki nameravajo povsod pred cerkvenimi vrati za revne brate na Turškem nabirati, najprej v Petrogradu in petrograjski nadškofiji, potem pa v Moskvi in Kievu, kjer se snujejo enaki odbori. Neki ruski list Avstriji očita, da bode le ona odgovorna, če vstanek za kristjane ostane brez vspeha. Države so najprvo nameravale osnovati novo južnoslovansko državo, pa takrajlitavska nemška vlada se je temu uprla, ker bi taka jugoslovanska država po njenih mislih Avstriji bila nevarna (?). Potem so vlade hotele, da naj se Bosna in Ercegovina združite z Avstrijo, kar pa zopet neki Madjarom ni bilo po volji.

Z bojišča se poroča „Agram. Ztgi.“, da Turki so požgali od kristjanov zapuščeni Tiskovac. Osman-beg, ki je branil neko gorsko trdnjavo pri Nevesinjah, bil je s 6 brati umorjen.

Iz **Senja** se poroča, da so 10 kristjanskih kupcev, ki so pričali, da so Turki ubili frančiškana Karaula, odpeljali v Travnik.

Pri Obrovacu so vstajniki Turkom vzeli 6 voz z živežem ter vjeli 30 Turkov.

Iz Spljeta se je „N. Fremdbl.“ poročalo, da so vstajniki vzeli Trebinje, ko je bila posadka odšlav. Bilek po živeža in da je bil Husein-paša pri tej priliki ranjen. Pa ta novica se ne potrdi.

Pri Banjani in Rudinani je 500 vstajnikov oprostilo čete Dzombetave, ki so bile pri Stolcu od Turkov skoz 5 dni zajete. Veliko Turkov je padlo. Abdul-Aman je napadel vstajnike pri Gjurjevem, pa je v boju s 27 Turki pal. Dožič je z Kolasinskimi kristjani napadel Stitarico in pomoril mnogo Turkov.

4. t. m. je v Klek prijadral parnik turški z novimi vojaki. K ustajnikom pri Novem varošu, pa je iz Srbije prišla četa prostovoljcev.

Srbsko ministerstvo je moralo 4. t. m. vsled neke izjave kneza v narodni skupštini dati svojo odpoved. Kaj je knez skupštini razodel, se ne ve. Najbrže pride na krmilo konservativno ministerstvo. Kupci nemški pa Judje zapuščajo Srbijo in se z vsem imetjem preseljujejo v Novisad in Panczovo.

Turški sultan je dal 2. t. m. v Carigradu oklicati razglas, ki poljedelce, ki so mirni, oprostuje četrtinke nedavno naložene jim desetine. Tudi se jim odpuščajo zastali davki. Izvzeti so državni dolžniki, bogatini pa tisti, ki so desetino proti garanciji vzeli v najem. V okrajnih oskrbovalnih svetih bodo tudi srenje imele svoje zastopnike in skrbno se bode sprejemalo vse, kar bodo ti postavnega in pametnega nasvetovali. Deputacije letnih občnih zborov bodo smele priti v Carigrad in tam razložiti svoje želje. Tudi se bodo tje od časa do časa klicali nekteri pošteni in veljavni možje. Na podlagi teh informacij se bodo vredile potrebne premembe. Posebni nadzorniki bodo čuli nad tem, da se bodo davki redno in pošteno pobirali. Sploh pa sedaj iščejo, kako bi ljudstvu vstregli in desetino pravično premenili v zemljiški davek. Tudi policijo hočejo preurediti. Na ta način upajo pomiriti vstaše; prav iz tega uzroka moral je tudi dosedanji vojni minister Hussein Avni-paša umakniti se Nizi-paši. Hussein namreč je mož, ki bi se prepiral s celim svetom, in je vladi vedno priporočal z vstajniki trdo ravnati in jim ničesar ne privoliti. Pravijo, da Rusija je največ pripomogla k temu, da je Hussein-paša odstopil, ker véliki vezir se hoče z ustajniki pogoditi. „Jour. de St. Petersb.“ vstajnikom svetuje, da naj sprejmó od sultana jim obljubljene premembe, ki so zdatnejše od dosedanjih. Tudi pravi, da bo Evropa spolnila dolžnost, katero ji naklada človečanstvo pa lastna korist. To vlade obetajo, storile bodo pa zopet le to, kar jim bode najbolje kazalo. Če bi se ozirale na tirjatve človečanstva, bi bile morale že zdavnej Turka zapoditi iz Evrope.

Ruski vojni minister na vso moč pozveduje, koliko vojakov bi železnice ruske v naglici zamogle prepeljati. Vsled tega je cestni minister do vsih železničnih družb razposlal ukaz, da naj glavni vodje in nadzorniki nemudoma pridejo v Petrovgrad k posvetovanju s komisijo, ki se je za to reč sestavila. Vojaki se imajo iz notranjih dežel prevaževati v pokrajine kavkaške, kjer sicer biva le okoli 20.000 mož, kazovskemu in črnemu morju pa v dežele ob vzhodnem morju in Visli na Poljskem.

Nemški cesar se po nekem telegramu iz Berolina boje 16. t. m. iz Baden-Badena poda na Italijansko. Knez Bismark, ki se prav dobro počuti, ga bode spremljal. Z njim poj-

deti najstarejši sin pa prihodnji njegov zet, grof Wend Eulenburg.

Bavarski deželni zbor je 2. t. m. z 79 glasovi proti 76 sprejel predlog poslanca Kurza, da se kralju izroči adresa, katero bode sostavil poslanec Jörg.

Iz Rima se „Vaterlandu“ piše, da vodja laških internacijonalcev, Pisina, je v nekem govoru rekel, da Marx ni več glava internacijonalcev, ampak le njihov veljaven agitator na Ruskem; da bi tam več opravil je v tesni zvezi s knezom Bismarkom in skuša namene svoje izvrševati s pomočjo zvitih Prusov pa Poljcev, ki so se naselili po raznih mestih ruskih, da odvrnejo sumičenje vlade ruske. Marx upa, da težka naloga njegova bode kmalo izvršena; knezu Bismarku se ne bo več bati pred Rusko, kadar bode od internacijonalcev spodjedena in potem bode on vsem narodom prinesel napredek, omiko in svobodo, zato je pa treba sedaj ravnati previdno in Bismarku zaupati.

Na Španjskem delajo priprave za nove volitve, ki se bodo vršile za zbornico poslancev po splošni volilni pravici, za starešinstvo pa po postavi od leta 1870. Vlada si bode prizadevala liberalnim konservativcem (!) pridobiti večino, ker je le na ta način mogoče vzdržati prestol kralja Alfonsa, ki se čedalje bolj maje. Kajti Karlisti na severu še niso zatrti, kakor se je nadjal Jovellar, marveč so 28. in 29. sept. pri San Sebastianu dobro natepli Alfonsiste in jih mnogo postrelili, med kojimi je tudi več častnikov, še več pa ranili in vjeli. Po noči so zopet začeli streljati na mesto in so še mnogo ljudi ranili ali usmrtili. Razun tega so se v Sierrri Moreni vzdignili republikanci in so natepli vojake, ki jih je vlada tje poslala, da bi naredili mir.

Izvirni dopisi.

Iz Selce, 4. oktobra. Pisalo se je že zadosti o znanih šolskih dogodkih v Selcih in o ravnarji okrajnega glavarja gosp. Derbiča v Kranji, zatoraj ne bom natanko poročal o tej reči. Omeniti hočem le neke druge reči. Ko so 3. februarija 4 žandarji posestnika S. vklepnjenega peljali skoz Selce, sošlo se je iz radovednosti veliko število ljudi, ki so pa bili popolnoma mirni. Meseca julija pa, tedaj celih pet mesecev potem, dobili so vsi, katerih imena so zvedeli, da so bili takrat nazoči ali pa slučajno šli memo, povelje iti k okrajni sodnji v Loko in se ondi zagovarjati, da niso kalili javnega miru. — Samo ob sebi se umeva, da so bili nekrivi spoznani skoro vsi, pa britko jim je za pot in čas, kar so ga zamudili, ker so skoro vsi le revni delavci. In čudno je, da še le čez pet mesecev jih je g. Derbič pozval k sodnji.

Labko bi marsiktero na dan spravili o ravnarji v tej reči, pa naj za danes molčim, da vaš list zopet ne zapade slavni policiji. To pa naj okrajnemu glavarju g. Derbiču v Kranji vendar le opomnim, da s takim ravnanjem se prostemu ljudstvu na deželi nove šolske postave gotovo ne bodo priljubile, ampak le še bolj primrzile.

Z Dunaja, 4. oktobr. Grof Andrassy je pri obravnavah delegacijskega odseka spregovoril o avstrijski politiki gledé vršechih se dogodob na jugovzhodu. Na vprašanje: ali misli Avstrija na to, da bi pridobila si kaj deželá na vzhodu — je minister odgovoril, da bi bila vsakoršna pridobitev teh deželá za državo nevarna. Ta odgovor se je zlasti Ogrom, pa tudi

vsim tistim Nemcem, ki se za Turčijo tresajo, tako ugoden zdel, da so mu javno ploskali. Na to so imeli Ogri še pogum, od Andrassyá naravnost zahtevati zagotovilo, da se Avstrija ne bo vtikala nikakor dalje v turške in ustajniške homatije. Ali Andrassy, ki je o tem gotovo dogovoril se že z Nemčijo in Rusijo, ni hotel dati zagotovila, po katerem bi mu bile roke zvezane. To je Turkom prijaznim krogom in listom manj všeč ko prvo, ker tožijo, da ta zadnji odgovor pobija prvega in da avstrijska politika gledé vzhodnih dogodob zopet ni popolnoma jasna.

Iz tega vidite, kako skrbni so neke vrste krogi in listi dunajski in peštanski za Turka, kako se boje, da ne bi stiskani Slovani prišli k sapi. V sanjah se jim že kaže jugoslovanski strah vzdigajoč se na jugu, pred katerim se bolj tresajo, ko pred kugo in lakoto. Zato pa strašijo listi, kakor „N. fr. Presse“ in „Pest. Lloyd“, svoje bralce vedno z „divjaki na jugu, ki ranjenim in vjetim sovražnikom glave in ušesa režejo, ki z uporom ne dosežajo družega, ko ropati, moriti in požigati, ki imajo o napredku in svobodi iste pojme, ko vrana o nedelji“ itd. Take tolovaje in divjake podpirati v njihovih namenih, bilo bi za Avstrijo nespodobno, bilo bi celo sramotno. Tako in enako obrekujejo, modrujejo in sklepajo ti listi, poštenega človeka pa kar rudečica oblije, če le par vrst te grdobije bere.

Iz obravnav delegacijskega odseka je za zdaj toliko zelo gotovo, da niti Avstrija, niti Nemčija in Rusija ne nameravajo nobenih prememb stanja na jugovzhodu, kar se tiče razmer med njimi in Turčijo. S tem se ve, da ni še rečeno, da ne bi privolile Bosniji in Ercegovini samostalnosti, kakoršno imate Srbija in Črnagora.

Domače novice.

V Ljubljani, 7. oktobra.

(Za uboge sirote ercegovinske in bosenske na avstrijskih tleh) bo napravila ljubljanska čitalnica v zvezi z „dramatičnim društvom“ predstavo v deželnem gledišči; kdaj, še ne vemo. Predstave slovenske se imajo pričeti s prihodnjo nedeljo.

(Dijakov na ljubljanski gimnaziji) šteje se letos v začetku vseh skupaj 407; toraj so štirje več mimo lani, ker se jih je v prvi razred oglasilo nekaj več. Pred desetimi leti (1866) bilo je na pr. javnih učencev vseh skupaj 719, pred petimi leti (1871) še 521, lani samo 403. Skrbeti mora človeka z ozirom na više stanove, ako gleda v bodočnost, pa bere, da je l. 1866 na gimnaziji naši bilo v osmem razredu učencev 51, v sedmem 61, v šestem 65; l. 1875/6 pa jih je v šestem 31, v sedmem 36, v osmem vseh skup pa le 26! Kamo, kamo veslate? —

(Zarad uredbe nove norišnice,) za katero je dežela kupila V. Krisperjevo posestvo „zevinjak“ pod Ljubljano, sta šla gosp. dr. Karl Bleiweis in deželni inženir Vičelj ogledovat norišnice po Tirolskem, Nemškem, Českem in Moravskem ter sta po tritedenskem potovanju včeraj vrnila se v Ljubljano nazaj. Prenaredba kupljenega posestva v norišnico se bo zdaj brž pričela.

(Iz seje deželnega odbora 2. oktobra.) Sklenilo se je, da se najodličnejim učencem vino- in sadjerejske šole na Slapu po končanem dveletnim šolskem tečaju konec meseca oktobra dado primerna šolska darila. — Posestniku grajščine Grm pri Novem mestu se je na dotično vprašanje odgovorilo, da še

